

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 204/21
V Lucemburku dne 16. listopadu 2021

Rozsudek ve spojených věcech C-748/19 až C-754/19
Trestní řízení proti WB a dalším

Unijní právo brání systému platnému v Polsku, podle něhož může ministr spravedlnosti, jenž je zároveň nejvyšším státním zástupcem, delegovat soudce k vyšším trestním soudům a tuto delegaci kdykoli bez udání důvodů ukončit

Požadavek nezávislosti soudů totiž vyžaduje, aby pravidla pro takovou delegaci poskytovala nezbytné záruky, aby se zabránilo jakémukoli riziku, že bude použita jako prostředek politické kontroly nad obsahem soudních rozhodnutí, zejména v trestní oblasti

V rámci sedmi trestních věcí, jež projednává, se Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě, Polsko) dotázal, zda je složení senátů, které mají v těchto věcech rozhodovat, v souladu s unijním právem, a to s ohledem na přítomnost soudce, který byl k těmto senátům dočasně přidělen (tzv. delegován) na základě rozhodnutí ministra spravedlnosti podle zákona o organizaci obecných soudů¹.

Podle uvedeného soudu může ministr spravedlnosti podle polských pravidel o delegování soudců přidělit soudce delegací k trestnímu soudu vyššího stupně na základě kritérií, která nejsou oficiálně známa, a aniž by rozhodnutí o delegaci podléhalo soudnímu přezkumu. Kromě toho může ministr spravedlnosti tuto delegaci kdykoli zrušit, aniž by toto zrušení podléhalo kritériím předem stanoveným v zákoně a aniž by muselo být odůvodněno.

V této souvislosti se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda jsou výše uvedená pravidla v souladu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU² a zda neporušují zásadu presumpce nevinny platnou pro trestní řízení, která vyplývá zejména ze směrnice 2016/343³.

Soudní dvůr v rozsudku, který vydal ve velkém senátu, rozhodl, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU, jakož i směrnice 2016/343⁴ brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž může ministr spravedlnosti členského státu na základě nezveřejněných kritérií delegovat soudce k trestnímu soudu vyššího stupně na dobu určitou nebo neurčitou a kdykoli neodůvodněným rozhodnutím tuto delegaci zrušit, a to bez ohledu na to, zda se jednalo o delegaci na dobu určitou či neurčitou.

Posouzení Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomíná, že polské obecné soudy, jejichž součástí je i Krajský soud ve Varšavě, jsou součástí polského systému procesních prostředků v „oblastech pokrytých právem Unie“ ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU. K zajištění toho, aby takové soudy byly schopny poskytovat účinnou právní ochranu požadovanou tímto ustanovením, je zásadní ochrana jejich nezávislosti. Dodržení tohoto požadavku nezávislosti vyžaduje zejména, aby pravidla pro delegování soudců skýtala nezbytné záruky, které zabrání riziku, že toto delegování bude využito jako prostředek politické kontroly obsahu soudních rozhodnutí.

¹ Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon o organizaci obecných soudů) ze dne 27. července 2001, ve znění platném v době rozhodné z hlediska sporů v původním řízení (Dz. U. z roku 2019, položka 52).

² Toto ustanovení stanoví, že, [čl.]enské státy stanoví prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany v oblastech pokrytých právem Unie“.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. 2016, L 65, s. 1).

⁴ Článek 6 odst. 1 a 2 směrnice 2016/343.

V tomto ohledu Soudní dvůr zdůrazňuje, že ačkoli skutečnost, že ministr spravedlnosti může delegovat soudce pouze s jejich souhlasem, představuje důležitou procesní záruku, existuje řada faktorů, které podle předkládajícího soudu tomuto ministroví umožňují ovlivňovat tyto soudce a mohou vyvolat pochybnosti o jejich nezávislosti. Při analýze těchto faktorů Soudní dvůr nejprve uvedl, že aby se zabránilo svévoli a riziku manipulace, musí být rozhodnutí o delegaci soudce a rozhodnutí o jejím ukončení přijato na základě předem známých kritérií a musí být řádně odůvodněno. Dále vzhledem k tomu, že zrušení delegace soudce bez jeho souhlasu může mít podobné účinky jako kárná sankce, mělo by být možné takové opatření napadnout u soudu postupem, který plně zaručuje právo na obhajobu. Soudní dvůr dále poznamenává, že ministr spravedlnosti zastává rovněž funkci nejvyššího státního zástupce, a proto má v dané trestní věci moc jak nad státním zástupcem, tak nad delegovanými soudci, což může u jednotlivců vyvolat oprávněné pochybnosti o nestrannosti těchto delegovaných soudců. Konečně soudci delegovaní do senátů, které mají rozhodovat ve sporech v původním řízení, jsou rovněž zástupci kárného zmocněnce pro soudce obecných soudů, který je orgánem pověřeným vyšetřováním v kárných řízeních vedených proti soudcům. Kumulace těchto dvou funkcí v situaci, kdy jsou zástupci kárného zmocněnce rovněž jmenováni ministrem spravedlnosti, může přitom u některých jednotlivců vyvolat legitimní pochybnosti o neovlivnitelnosti ostatních členů dotčených senátů vůči vnějším skutečnostem.

Dohromady mohou tyto různé okolnosti, s výhradou konečného posouzení předkládajícího soudu, vést k závěru, že ministr spravedlnosti má na základě neznámých kritérií pravomoc delegovat soudce k soudům vyššího stupně a ukončit jejich delegaci, aniž by toto rozhodnutí musel odůvodnit, což má za následek, že tito soudci během doby, na kterou byli delegováni, nepožívají záruk a nezávislosti, které by měl každý soudce v právním státě běžně požívat. Takovou pravomoc nelze považovat za slučitelnou s povinností dodržovat požadavek nezávislosti.

Pokud jde dále o presumpci nevinu, která se vztahuje na trestní řízení, jejíž dodržování má směrnice 2016/343 zajistit⁵, tato presumpce vyžaduje, aby soudce při posuzování trestní odpovědnosti obviněného nebyl zaujatý a předpojatý. Nezávislost a nestrannost soudců jsou tedy základními podmínkami k tomu, aby byla zaručena presumpce nevinu. V projednávaném případě se přitom zdá, že za výše popsaných okolností může být ohrožena nezávislost a nestrannost soudců, a tedy i presumpce nevinu.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106

⁵ Viz bod 22 odůvodnění a článek 6 směrnice 2016/343.